

Ytelser fra NAV

Når man blir syk eller får en skade kan det være vanskelig å orientere seg om hvilke ytelser man kan ha rett på fra NAV. Her følger en kortfattet oversikt over de viktigste ytelsene vi ser de som blir skadet eller syke bør vite litt om. Nærmere informasjon om de ulike ytelsene finner du på NAV sine nettsider: www.nav.no.

1. Medlemskap (folketrygdløven kap 2)

For å være berettiget til ytelser fra folketrygden er det et vilkår at du er medlem i trygden. Hovedregelen er at alle som er bosatt i Norge, er medlem i folketrygden. Du regnes som bosatt i Norge når du oppholder deg i Norge, og når oppholdet er ment å vare mer enn 12 måneder. For å regnes som bosatt må oppholdet være lovlig.

2. Sykepenger (folketrygdløven kap 8)

Vilkår

Sykepenger er stønad til livsopphold, og skal erstatte arbeidsinntekt som faller bort på grunn av sykdom, skade eller lyte. Et vilkår for å ha rett til sykepenger er at du har vært i arbeid i minst 4 uker umiddelbart før du ble arbeidsufør. Sykepenger kan graderes ned til 20 % arbeidsuførhet. Tidsrom med graderte sykepenger medregnes i den totale sykepengeperiodens lengde. For å ha rett til sykepenger fra folketrygden må man minimum ha en inntekt på 50 % av grunnbeløpet (Grunnbeløpet per 01.05.13 = kr 85 245,-). Sykepenger kan ytes inntil et år.

Ytelse

Sykepengene utgjør det samme som lønnen din, men maksimalt opptil 6G (folketrygdens grunnbeløp). Folketrygdens grunnbeløp er fra 01.05.13 kr 85 245,-. Fra 01.05.13 utgjør 6G kr 511 470,-. Inntekt over dette vil man ikke få dekket gjennom folketrygden.

3. Arbeidsavklaringspenger (folketrygdløven kap 11)

Vilkår

Det er et vilkår at du har fått arbeidsevnen din nedsatt med minst halvparten på grunn av sykdom eller skade. Det sentrale er ikke hvor mye helsen din i seg selv er svekket, men i hvilken grad det påvirker mulighetene dine til å være i inntektsgivende arbeid.

Når kan du få innvilget arbeidsavklaringspenger

Arbeidsavklaringspenger gis som hovedregel mens en får aktiv behandling, deltar på et arbeidsrettet tiltak eller får annen type oppfølging fra NAV for å komme i arbeid. Forutsetningen er at arbeidsevnen er ”nedsatt i en slik grad at vedkommende hindres i å beholde eller skaffe seg inntektsgivende arbeid”.

Det kan også gis arbeidsavklaringspenger; i ventetid under utarbeidelse av aktivitetsplanen, i ventetid før aktiv behandling eller et arbeidsrettet tiltak starter, i inntil fire måneder når medlemmet som følge av sykdom skal vurderes for uførepensjon. Dersom krav om uførepensjon ikke er behandlet innen den fastsatte vedtaksperioden, kan perioden forlenges i inntil fire nye måneder.

Det kan videre gis arbeidsavklaringspenger i inntil seks måneder til medlem som;

- a) ikke har opparbeidet seg ny rett til sykepenger og som tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger og som innen seks måneder igjen blir arbeidsufør som følge av en annen sykdom, selv om nedsettelsen av arbeidsevnen antas å være rent forbigående,
- b) tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger og som innen ett år igjen blir arbeidsufør som følge av samme sykdom, selv om nedsettelsen av arbeidsevnen antas å være rent forbigående, eller
- c) tidligere har mottatt sykepenger etter kapittel 8 i til sammen 248, 250 eller 260 sykepengedager i løpet av de siste tre årene (§ 8-12), og igjen blir arbeidsufør mens vedkommende er i arbeid.

Ytelse

Arbeidsavklaringspenger gis med 66 prosent av inntektsgrunnlaget. Grunnlaget fastsettes ut fra pensjonsgivende inntekt i året før arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten, eller gjennomsnittet av pensjonsgivende inntekt de tre siste årene før arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten. Pensjonsgivende inntekt over 6G regnes ikke med i grunnlaget. Minste årlige ytelse er 2 ganger grunnbeløpet, pr 01.05.13 utgjør dette kr 170 490,-. Den som får redusert sin arbeidsevne før fylte 26 år på grunn av alvorlig og varig sykdom, får en minste årlig ytelse på 2,44G, kr 207 998,-.

Stønaden utregnes per dag og gis for fem dager per uke. Forsørger du barn under 18 år, får du et barnetillegg på kr 27 kroner per barn fem dager i uken.

I tillegg kan du ha rett til tilleggsstønader som tilsynstillegg for barn, borte boertillegg eller tilskudd til skolemateriell.

Varighet

Ytelser etter dette kapitlet gis så lenge det er påkrevd for at medlemmet skal kunne gjennomføre fastsatt aktivitet med sikte på å komme i arbeid, men likevel ikke lenger enn fire år. Stønadsperioden kan i særlige tilfeller forlenges.

Meldeplikt

For å få utbetalt arbeidsavklaringspenger må du sende inn meldekort hver fjortende dag. Du kan søke NAV om fritak fra meldeplikten dersom det vil være unødig tyngende for deg å overholde meldeplikten.

4. Uførepensjon (folketrygdlovens kap 12)

Ytelsen skal sikre midler til livsopphold for personer som har fått sin inntektskilde varig nedsatt med minst halvparten på grunn av sykdom, skade eller lyte.

Varig uførepensjon ytes dersom det ikke er utsikt til bedring av arbeidsevnen/ inntektsevnen, verken på kort eller lengre sikt (varighetskravet er ca 7år).

Vilkår

- du må ha vært medlem i folketrygden de siste 3 årene umiddelbart før du ble syk/ skadet
- du må være mellom 18 og 67 år
- inntektsevnen og/ eller arbeidsevnen må være nedsatt med minst 50 % på grunn av sykdom, skade eller lyte.

- hensiktsmessig medisinsk behandling og arbeidsrettede tiltak må være prøvd

Ytelse

Uførepensjon blir i hovedsak beregnet på samme måte som alderspensjon. Uførepensjonen består av en grunnpensjon og en tilleggspensjon. Den som har liten eller ingen tilleggspensjon, får sært tillegg. Den som forsørger ektefelle/partner/samboer eller barn under 18 år, kan ha rett til forsørgingstillegg i tillegg til uførepensjonen.

Forsørgingstillegg for ektefelle og barn

Du kan få barnetillegg hvis du har barn under 18 år som ikke forsørger seg selv. Størrelsen på barnetillegget er 40 prosent av grunnbeløpet for hvert barn. Barnetillegget reduseres dersom du har mindre enn 40 års trygdetid. Tillegget kan reduseres eller falle bort dersom den samlede inntekten til foreldrene overstiger et fastsatt fribeløp.

Du kan få ektefelle tillegg for ektefelle/partner/samboer dersom hun eller han ikke kan forsørge seg selv. Størrelsen på tillegget er 50 prosent av grunnbeløpet. Tillegget reduseres dersom du har mindre enn 40 års trygdetid. Tillegget kan også reduseres eller falle bort dersom inntekten din overstiger et fastsatt fribeløp.

Friinntekt

Det første året etter at ytelsen er innvilget kan du ikke ha arbeidsinntekt uten at det får konsekvenser for pensjonsretten din. Når det har gått mer enn ett år siden vedtaket om uføreytelse, kan du ha en arbeidsinntekt på inntil 1 G (folketrygdens grunnbeløp, pr. 01.05.13; 85 245,-) uten at pensjonen blir redusert. Inntektsgrensen vil fremgå av vedtaket ditt, så pass å på å les dette nøye!

Det finnes også muligheter for å komme tilbake til arbeid for en kortere eller lengre periode uten å miste retten til uførepensjonen.

Retten til friinntekt vil endres når ny lov om uførepensjon innføres, mest sannsynlig fra 2015.

Meld fra om endringer

Hvis du får endringer i inntekt, familiesituasjon og/eller jobbsituasjon, eller planlegger opphold i utlandet, kan det ha betydning for beløpet du får utbetalt fra NAV. I slike tilfeller må du derfor straks melde fra til NAV- kontoret der du bor.

5. Yrkesskade (folketrygdloven kap 13)

Bestemmelsene om yrkesskade gjelder både personskade, sykdom eller dødsfall som skyldes en arbeidsulykke.

Arbeidsulykke

Som arbeidsulykke regnes en plutselig og uventet ytre hendelse som medlemmet har vært utsatt for i arbeidet. Belastningslidelser som over tid har utviklet seg i muskel- og skjelett-systemet regnes ikke som yrkesskade.

Meldefrist

Arbeidsgiver skal sende skademelding til trygdekontoret, men du kan også sende en slik melding. For å ha rett til yrkesskadedekning er hovedregelen at skaden/ sykdommen må være meldt til trygdeetaten innen ett år etter at ulykken skjedde/man ble klar over årsaken til sykdommen. Dersom meldefristen på 1 år er oversittet, kan ytelser etter reglene for yrkesskade innvilges ”når det er klart at forholdet er en yrkesskade, og det foreligger særlige grunner til at melding ikke er gitt i rett tid”.

Særfordeler

Dersom du har en godkjent yrkesskade har du rett på en del særfordeler, noen av disse er:

- du kan ha krav på menerstatning
- du har rett på ”full” dekning for nødvendige utgifter til helsetjenester
- ved sykepenge gjelder ikke krav om opptjeningstid, samt at sykepenge ytes minst ut fra det sykepengegrunnlaget vedkommende hadde på skadetidspunktet.
- det kan ytes arbeidsavklaringspenge og uførepensjon ved uføregrad ned til 30 %.
- grunnlaget for arbeidsavklaringspenge settes ikke lavere enn antatt årlig arbeidsinntekt på skadetidspunktet.
- grunn- og tilleggspensjon reduseres ikke selv om man har mindre enn 40 års trygdetid og poengår.

Nærmere informasjon om yrkesskedefordelene finner du på NAV sin nettside;

<http://www.nav.no/Arbeid/Jobb+og+helse/Yrkesskade>

6. Grunnstønad

Du kan ha rett til grunnstønad dersom du har nødvendige ekstrautgifter på grunn av varig sykdom, skade eller lyte. Med ekstrautgifter menes utgifter som friske personer ikke har. Grunnstønad gis ikke til engangsutgifter, men til utgifter som er stadig tilbakevendende. Ekstrautgiftene må minst tilsvare grunnstønad sats 1, pr.01.01.13, kr 643,- pr mnd = kr 7 716,- per år. Grunnstønaden er skattefri og blir utbetalt en gang i måneden.

Stønad kan ytes til dekning av følgende utgifter:

- til drift av teknisk hjelpemiddel
- til transport, herunder drift av medlemmets bil
- til hold av førerhund
- til teksttelefon og i særlige tilfeller vanlig telefon
- ved bruk av proteser, støttebandasje og lignende
- på grunn av fordyret kosthold ved diett
- som følge av slitasje på klær og sengetøy

7. Hjelpstønad

Hjelpstønad kan gis til personer som på grunn av varig sykdom eller funksjonshemming har behov for særskilt tilsyn og pleie. Det må foreligge et privat pleieforhold, eller stønaden må gjøre en i stand til å opprette et privat pleieforhold. Pleieforholdet må anses som nødvendig for tilsyn og pleie utover det som dekkes av det offentlige.

Det vil være behov for særskilt tilsyn når evnen til å klare seg uten tilsyn i ulike situasjoner, både inne og ute, natt og dag, svikter. Det vil kunne foreligge et særskilt pleiebehov der det blant annet er behov for hjelp til personlig stell/hygiene og i spisesituasjoner. Det vil også legges vekt på behov for stimulering, opplæring og trening som skjer i hjemmet. Ytelsen utbetales til den som har behovet for tilsyn og pleie, og utbetales i en sats (sats 1; pr 01.01.13, kr 13 836,- kr pr år).

Det kan ytes forhøyet hjelpestønad til barn og ungdom under 18 år med kronisk sykdom eller funksjonshemming som trenger ekstra mye tilsyn og pleie. Forhøyet hjelpestønad har 4 satser.

Ved fastsettelsen av hvilken sats en får, skal det legges vekt på;

- hvor nedsatt barnets fysiske og psykiske funksjonsevne er
- hvor omfattende pleieoppgaven og tilsynet er
- hvor stort behovet er for stimulering, opplæring og trening
- i hvilken grad den som utfører pleien blir bundet av disse arbeidsoppgavene

Hjelpestønad ligger i bunnen av forhold til kommunal omsorgslønn. Du må derfor søke om hjelpestønad før kommunen vil avgjøre en eventuell søknad om omsorgslønn.

8. Hjelpemidler

Et hjelpemiddel i folketrygdens forstand er en gjenstand eller et tiltak som bidrar til å redusere funksjonshemmedes praktiske problemer. Hjelpemiddelet kan bidra til å bedre funksjonsevnen, øke selvhjulpenheten eller lette pleien av funksjonshemmede. Dersom du har en varig og vesentlig innskrenket funksjonsevne (forventet varighet mer enn 2 år) får du hjelpemidler fra folketrygden. Har du derimot et midlertidig behov for hjelpemidler skal du kontakte og sende søknad til helsetjenesten i kommunen.

9. Stønad til bil for funksjonshemmede

Kan ytes til den som har varig funksjonshemming og ikke kan benytte seg av offentlig transport.

Det kan gis stønad hvis du trenger bil for å;

- reise til og fra arbeids- og utdanningssted
- utføre din funksjon som hjemmearbeidene
- forhindre og bryte en isolert tilværelse
- avlaste familien i tilfelle hvor funksjonshemmingen fører til særlig stor pleiebyrde og derved kan forhindre innleggelse i helseinstitusjon.

For å ha rett på stønad til bil må det foreligge;

a) Et reelt og betydelig behov for transport.

Det skal legges vekt på: funksjonshemmingens art og omfang, familieforhold, kommunikasjons muligheter, boligens beliggenhet. I vurderingen skal trygdekontoret ta med alt medlemmet anfører som behov (behov for handle, gå i banken etc).

b) Belastning ved bruk av offentlige transportmidler

Personer som ikke kan eller har betydelige vanskeligheter med av og påstigning på buss/ annen kollektiv transport. Her tas det hensyn til vanskeligheter med å ta seg frem mellom bosted og nærmeste holdeplass.

Det gis ikke stønad dersom transportbehovet kan dekkes på annen tilfredsstillende måte.

Stønad er økonomisk behovsprøvd.

10. Frikortordningene

Frikort utstedes av HELFO når du har betalt egenandeler opp til et beløp som er fastsatt av Stortinget. Når du har fått frikort, slipper du å betale egenandeler for de tjenestene som omfattes av frikortet for resten av kalenderåret. Nærmere informasjon om de ulike frikortordningene finner du på HELFO sine nettsider: www.helfo.no.

Egenandelstak 1:

Her inngår godkjente egenandeler ved behandling hos lege, psykolog, i poliklinikk, røntgeninstitutt, pasientreiser og medisiner og utstyr på blå resept. Du får frikortet automatisk innen tre uker når du har betalt over kr 2 040,- i egenandeler i 2013.

Har du betalt mer enn dette beløpet, vil overskytende beløp automatisk bli tilbakebetalt.

Egenandelstak 2:

Her inngår godkjente egenandeler ved behandling hos fysioterapeut, enkelte former for tannsykdommer, opphold ved godkjente opptreningsinstitusjoner og behandlingsreiser til utlandet i regi av Oslo universitetssykehus - Rikshospitalet HF.

Betaler du mer enn kr 2 620,- i godkjente egenandeler for slik behandling i løpet av 2013, har du krav på frikort for egenandelstak 2.

Når du har betalt egenandel skal du få en spesifisert kvittering. Ta vare på alle kvitteringer. Når du har nådd egenandelstaket, sender du søknad og kvitteringer til HELFO.

11. Stønad til legemidler

Det finns to type refusjonsordninger for legemidler, blå resept og delvis dekning ved bidrag.

Blå resept

I mange tilfeller kan legen din skrive ut en blå resept direkte. Dette kalles forhåndsgodkjent refusjon. Det er kun bestemte diagnoser eller sykdommer som utløser denne retten. Hvis legemidlet du skal bruke ikke kan forskrives direkte på blå resept, kan legen din søke om at du får dekket dette. Det stilles bestemte krav for å kunne få dekning.

HELFO yter stønad til dekning av medisiner på blå resept når man har behov for langvarig behandling med legemiddelet, det vil si 3 måneder i løpet av et år. Kun bestemte diagnoser eller sykdommer utløser rett til blå resept.

Helsedepartementet fastsetter hvilke sykdommer som gir rett til å få legemidler på blå resept, og Statens legemiddelverk bestemmer hvilke legemidler som kan rekvireres på blå resept for de forskjellige sykdommene.

Du må betale egenandel ved kjøp av legemidler/medisinsk utstyr på blå resept: 38 prosent av reseptbeløpet, men ikke mer enn 520,- kroner per utlevering (per jan 2012) av et kvantum svarende til tre måneders forbruk

Godkjente egenandeler faller inn under egenandelstak 1. Minstepensjonister og barn under 12 år skal ikke betale egenandel på apoteket. Personer med godkjent yrkesskade kan få refundert egenandelen fra trygdekontoret.

Dersom du har hatt utlegg til legemidler som du får dekket på blå resept, må du sende original, spesifisert kvittering til HELFO så snart som mulig og senest innen seks måneder etter at du kjøpte legemidlet.

Bidrag - Hvit resept

Du kan i noen tilfeller få delvis dekning av utgifter til medisiner på hvit resept gjennom den såkalte bidragsordningen.

HELFO kan her yte bidrag til dekning av 90 % av de utgifter som overstiger kr 1 634,-. I noen tilfeller kan egenandelen på kr 1 634,- og de 10 % dekkes. Du betaler full pris for medisiner dine ved uthenting på apoteket. Når utgiftene dine overstiger grensen for bidrag, kan du søke om dekning. Kvitteringene og eventuelt søknadsskjema sender du til HELFO i den regionen du tilhører.

Det stilles ikke spesielle krav til behandlingens varighet, men medisinen må være registrert i Norge, være reseptpliktig og skrevet ut av lege.

Det gis vanligvis ikke stønad til vanedannende medisiner, men det kan gjøres unntak for visse typer medisiner dersom diagnosen for eksempel er kroniske smerter.

For vanedannende legemidler må du legge ved erklæring fra relevant spesialist eller relevant sykehusavdeling som viser at faren for avhengighet er vurdert og bedømt som helt underordnet.